

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Педагогічний факультет

Кафедра педагогіки дошкільної та початкової освіти

Дипломна робота

ОС «Магістр»

на тему: **«Підготовка майбутнього вихователя до формування
творчої індивідуальності старших дошкільників»**

Виконала: студентка II курсу, групи ДО – 2 м
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»

Поп Маріанна Богданівна

Керівник: к.пед.н., доц. Брижак Н.Ю.

Рецензент: к.пед.н., доц. Попадич О.О.

Мукачево – 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ	10
1.1 «Творча індивідуальність» як наукова категорія.	10
1.2 Формування творчої індивідуальності старших дошкільників як психолого-педагогічна проблема.	20
1.3. Сутність підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у сучасній педагогіці.	35
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	45
2.1. Характеристика змісту, специфіки проведення й результатів констатувального експерименту	45
2.2. Аналіз стану підготовки майбутнього вихователя до формування творчої індивідуальності старших дошкільників у Гуманітарно-педагогічному коледжі Мукачівського державного університету.	54
2.3. Педагогічні умови у системі цілісної професійної підготовки майбутніх вихователів до формування творчої індивідуальності дітей старшого дошкільного віку.	58
2.4. Методика експериментального дослідження.	66
ВИСНОВКИ	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	82
ДОДАТОК	91

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Орієнтація гуманістичної педагогіки на людину актуалізує вимогу всебічного вивчення потенційних здібностей і суб'єктних проявів дітей, пошук педагогічних засобів, що забезпечують становлення їхньої творчої індивідуальності. Сучасний етап у розвитку системи освіти характеризується зміною педагогічних парадигм, у яких система освіти розглядається як єдиний комплекс – від дошкільної ланки до вищої освіти. Провідні принципи розвитку систем дошкільної і вищої освіти за напрямом підготовки «Дошкільна освіта» задекларовано у низці загальнодержавних документів, а саме: Національній стратегії розвитку освіти України у 2013–2021 роках, законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про дошкільну освіту», Базовому компоненті дошкільної освіти, – у яких позиціонується необхідність наукового обґрунтування трансформації освітніх процесів щодо їх відповідності сучасним світовим гуманітарним тенденціям, універсальним та глибинним етнокультурним цінностям, перше місце серед яких відводиться дитині, створенню умов для її особистісного розвитку.

Сьогодні розвиток креативності як здатності до творчості набуває особливої значущості, бо вона є базовою якістю особистості, її ядром, центральною характеристикою. Так, Базовий компонент дошкільної освіти передбачає перехід дошкільної освіти до креативних технологій виховання й навчання, модернізацію змісту дошкільної освіти шляхом забезпечення різнобічного розвитку дітей дошкільного віку відповідно до їхніх задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних особливостей, культурних потреб. Документ спрямовує науковців і практиків на своєчасне підтримання досягнень індивідуальної своєрідності, неповторного життєвого шляху дитини, на розвиток у дітей таких особистісних властивостей, як допитливість, ініціативність, самостійність, креативність [5].

Ключовою фігурою в реалізації завдань формування творчої індивідуальності дошкільника є вихователь. Визнання жорсткої зумовленості

розвитку дошкільника виховними й навчальними впливами спонукає вихователя до самовдосконалення як особистості та фахівця – його вміння застосовувати сучасні методи й засоби освіти дошкільника, активізувати особистий потенціал дітей, зважаючи на їхні схильності, інтереси, бажання; формувати в них творче ставлення до життя, розвивати задатки творчого мислення, уміння пропонувати нове, формулювати оригінальні ідеї, нестандартно виконувати певну діяльність, досягати незвичних результатів [40]. Тому одним із головних завдань підготовки такого фахівця у вищій школі є формування особистості професіонала, спроможного будувати власну професійну діяльність, ціннісно-смісловою основою якої є унікальна індивідуальність дитини дошкільного віку [20, с. 86].

Аналіз наукової літератури засвідчує, що в теорії та практиці представлено дослідження різних аспектів готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності та схарактеризовано особливості організації їхньої професійно-педагогічної підготовки у ЗВО (О. Абдулліна, О. Біда, М. Дьяченко, К. Дурай-Новакова, Н. Кічук, Т. Танько, Л. Хомич та ін.). У працях із дошкільної педагогіки з'ясовано специфіку професійної діяльності вихователя дітей дошкільного віку (Л. Артемова, А. Богуш, С. Дьяченко, В. Нестеренко, Т. Поніманська, В. Тарасова та ін.).

Особливості вияву творчості на різних вікових етапах розвитку особистості, а саме загальнотеоретичні положення про роль творчої діяльності в розвитку особистості, описано в наукових працях І. Беха, А. Богуш, Н. Гавриш, Д. Богоявленської, В. Кудрявцева, В. Моляко, Я. Пономарьова та ін.

Закономірності розвитку особистості та індивідуальності в дошкільному віці з'ясовано в працях О. Асмолова, А. Богуш, О. Кононко, В. Кузьменко, Д. Ельконіна. Концепції творчої обдарованості проаналізовано в роботах Є. Кульчицької, В. Моляко); розвиток здібностей у структурі творчої особистості – І. Смолярчук тощо. Ці та інші автори переконливо обґрунтували значення та можливість оптимізації навчально-виховної роботи в освітніх закладах

(зокрема, дошкільних) шляхом здійснення індивідуального підходу та індивідуалізації та соціалізації навчання.

Отже, актуальність проблеми, її недостатнє наукове розроблення зумовили обрання теми дослідження – **«Підготовка майбутнього вихователя до формування творчої індивідуальності старших дошкільників»**.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність педагогічних умов у підготовці майбутніх вихователів до формування творчої індивідуальності дітей старшого дошкільного віку.

Відповідно до мети визначені такі **завдання дослідження**:

1. На основі аналізу філософської, психолого-педагогічної літератури, уточнити основні дефініції дослідження.

2. Визначити критерії, показники та схарактеризувати рівні підготовленості майбутніх вихователів до формування творчої індивідуальності дітей старшого дошкільного віку.

3. Здійснити аналіз стану підготовки майбутніх вихователів до формування творчої індивідуальності дітей старшого дошкільного віку у Гуманітарно-педагогічному коледжі Мукачівського державного університету.

4. Експериментально перевірити ефективність педагогічних умов підготовленості майбутніх вихователів до формування творчої індивідуальності дітей старшого дошкільного віку.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх вихователів у закладі освіти.

Предмет дослідження – теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх вихователів до формування творчої індивідуальності дітей старшого дошкільного віку.

Для досягнення мети був використаний комплекс **методів дослідження**: *теоретичні*: аналіз й узагальнення, синтез, моделювання, порівняння, систематизація, узагальнення науково-теоретичних і дослідницьких даних.

Емпіричні: вивчення й аналіз документації, діагностичні методи (бесіди, інтерв'ювання, анкетування студентів); педагогічне спостереження, самоаналіз, самооцінювання, рефлексія. *Статистичні:* кількісний і якісний аналіз експериментальних даних, методи математичної статистики.

Експериментальна робота. Дослідно-експериментальна робота проводилася на базі Гуманітарно-педагогічного коледжу Мукачівського державного університету. Педагогічним експериментом було охоплено 60 студентів 3 курсу спеціальності «Дошкільна освіта», 6 викладачів.

Практична значення. Одержані результати науково-дослідної роботи можуть бути використані для подальших наукових розробок з проблеми підготовки майбутніх вихователів до формування творчої індивідуальності дітей старшого дошкільного віку у закладі вищої освіти, у підготовці студентів до педагогічної роботи означеного напрямку, у практиці роботи закладів дошкільної освіти.

Апробація результатів дослідження. Основні положення й результати роботи оприлюднено та обговорено на науково-практичних конференціях різного рівня: Оприлюднення результатів дослідження здійснювалося шляхом доповідей на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі» (25 жовтня 2018 р., Мукачево) та III Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасні тенденції розвитку науки і освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів» (Мукачево, 16-17 травня 2019 р.).

Публікації. Підготовки майбутнього вихователя до формування творчої індивідуальності старших дошкільників // Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі [Електронний ресурс] : збірник тез доповідей за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції(м. Мукачево, 25 жовтня 2018 року) / гол.ред. В.І. Кобаль. – Мукачево : МДУ, 2018. – С.202-207.

Сутність підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у сучасній педагогіці вищої школи // Сучасні тенденції розвитку науки і освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей III Всеукраїнської науково-практичної конференції (Мукачево, 16-17 травня 2019 р.) / гол. ред. Т.Д. Щербан. – Мукачево : МДУ, 2018. – С.255-257.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури, додатків.

ВИСНОВКИ

Отримані результати проведеного дослідження засвідчили позитивний результат розв'язання поставлених завдань і дали підстави для формулювання таких висновків

1. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури уточнено зміст поняття «творча індивідуальність дітей старшого дошкільного віку», визначено сутність і структуру понять «підготовка майбутніх вихователів до формування творчої індивідуальності старших дошкільників» та «підготовленість майбутніх вихователів до формування творчої індивідуальності старших дошкільників».

Аналіз наукових підходів до трактування феномену «підготовленість майбутнього вихователя до формування творчої індивідуальності старших дошкільників», дає підстави розуміти це поняття, як інтегральне особистісне утворення, індивідуальний результат професійної підготовки, що передбачає формування професійної спрямованості, особистих якостей, системи знань, педагогічних умінь і навичок, необхідних для організації процесу формування творчої індивідуальності старших дошкільників, практичної готовності до виконання майбутньої професійної діяльності.

Для оцінювання стану підготовленості майбутнього вихователя до формування творчої індивідуальності старших дошкільників визначено низку критеріїв і показників: *когнітивний* (наявність уявлень про особливості,

сутність, ключові поняття процесу формування творчої індивідуальності старшого дошкільника; обізнаність із формами, методами, прийомами та діагностичними методиками виявлення властивостей творчої індивідуальності дітей дошкільного віку); *мотиваційним* (наявність позитивної мотивації до провадження діяльності з формування творчої індивідуальності дітей дошкільного віку; інтерес до діяльності з формування творчої індивідуальності старших дошкільників); *діяльним* (уміння організувати педагогічну діяльність із формування творчої індивідуальності дошкільників; уміння обирати оптимальні методи, форми організації діяльності; уміння встановлювати суб'єт-суб'єктну взаємодію в ході організації процесу з формування творчої індивідуальності дітей дошкільного віку.); *рефлексивно-оцінний* (уміння оцінювати якість своїх знань із формування творчої індивідуальності дітей дошкільного віку; уміння здійснювати взаємо- і самооцінку професійної діяльності, своїх педагогічних умінь із формування творчої індивідуальності старшого дошкільника) та визначено рівні сформованості: високий; середній; низький.

3. Результати констатувального експерименту засвідчили недостатній рівень підготовленості майбутніх вихователів до формування творчої індивідуальності старших дошкільників, що доводить необхідність удосконалення підготовки фахівців із порушеної проблеми.

4. Виокремлено, схарактеризовано й реалізовано педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до формування творчої індивідуальності дітей старшого дошкільного віку: забезпечення міжпредметних зв'язків та інтеграції змісту навчання у професійній підготовці майбутнього вихователя; позитивна мотивація студентів до формування творчої індивідуальності дітей старшого дошкільного віку; створення освітньо-креативного середовища із залученням майбутніх фахівців до проектувальної діяльності з формування творчої індивідуальності дітей.

5. Виконано експериментально-дослідницьке обґрунтування ефективності підготовки майбутнього вихователя до формування творчої

індивідуальності дітей старшого дошкільного віку. Емпіричні відомості засвідчують суттєве підвищення рівня підготовленості студентів експериментальної групи (ЕГ) до формування творчої індивідуальності дітей старшого дошкільного віку, порівняно з традиційною підготовкою в контрольній групі (КГ).

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>